

(stallione e pve strani)

Washington, 23. avg. — Vše

112 SPEAK, BEARING: ONE

Amsterdam, 23. avgusta. —
zojavka, ki jo je prejel "Le
Anzeiger" v Berlinu iz Gra-
pravi, da je cesar Karl izpustil
ri in dvajset jugoslovancev, ki
čakali na obravnavo radi izda-
Sarajevu. Med izpušćenimi so
bro poznani jugoslovanski po-
čarji.

Milko Vogrin.

Novela. — Spisal dr. Stojan.

(Nadaljevanje)

Z naglasom in tresoč je govoril Vogrin zadnje besede. Oči so se mu vrtele v ocnisih, da je bilo groza. Iz njih je žarela togota. Celo Olga je trepetala, videč svojega Vogrina — besnega. Meril je z vso strastjo Roberta v oči, ali ta mu je odmikal svoj pogled, da bi se mu ne izdal. Vogrin je takoj slutil, da je Robert sam podšuntal svojega slugo, naj ga umori in uniči, ker se boji, da bi mu ne izneveril — njegove Olge. Zdaj mu je kakor blisk šinilo v glavo, da je Robert sam dal z življenjem znamenje. Prepričan je bil, da se je ta baron, ki zdaj tu pred njim sedi, zeklel sam proti njegovemu življenju. Le on, samo on se ga hoče iznebiti, samo on ga uničiti, a ne sluga njegov, ki je le slabo orodje svojemu brezvestnemu gospodu! In takega zločina, takega obrekovala naj bi imela za moža — blaga Olga, njegov uxor? Tega nikdar ne, naj velja to tudi njegovo življenje!

Taka strast vzklopela je v prsih našega rojaka ter se mu tudi že brala iz njegovih iskrih oči. Pozabil je v tej razburjenosti, da je v gostoljubni hiši, da je v družbi neke gospice. Prevzela ga je togota in strast, in on vzklikne proti baronu obrnen:

"In poznate li tega zločincea, ki je hotel meni vzeti življenje, a skoro pri tem umoril Riharda, Olginega brata? Veste li, kdo je to, gospod baron? — Ker vi molčite, hočem govoriti jaz: To je vaš — vaš sluga!"

Pri teh besedah pa odskočijo vsi s sedežev, kakor da bi bila strela udarila v družbo.

"Kdo pravi to, gospod?" vpraša strastno Robert.

"To trdim jaz, ako me poznate, nikdo drug. Tedaj vaš rojak, ogrskega barona sluga, je oni potepuh in lopov, ki je napadel Riharda, meneč, da ubije — mene samega, zato ker sem ga bil odgnal izpod svoje strehe! A ne samo zato, kaj je njemu na tem, temveč zaradi-

ga, ker je hotel s tem ustreči — vam, svojemu gospodu!"

Olga in nje mati ste že trepetali, boje se, da se pri tej priči pomimeta Robert in Vogrin. In to bi se bilo morda tudi zgodilo, ko bi ne bil dr. Sirknik stopil med njiju, rekoč, naj bosta mirna, naj ne oskrunita gostoljubne hiše, kjer vlada mir in sprava!

Sirknik prime takoj svojega prijatelja za roko ter ga potegne na stran. Vogrin je trepetal in se tresel same jeze in strasti. Robert pa je stal, molče, bled kakor stena sredi sobe, ter gledal ves osramočen v tla, dobro vedoč, da je resnica, kar mu vpričo vseh oponaša Vogrin, in da verjame tudi Olga — njegovim stranim besedam!

Sreča je bila za našega rojaka, da ni bil z Robertom sam. Brez dvombe bi bil zadnji razaljen potegnil sabljo ter v svoji besnosti posekal Vogrina. To bi bil Robert tudi tu najrajši storil, ali navzočnost Olge in njene matere zadržala ga je, da ni pokazal svojemu tekmeču, oholemu plebejcu, kaj se pravi — žaliti ogrskega plemenitaša!

Premagavši se, poslovi se zdaj baron molče od gospe Skenovske in gospice Oolge. Vogrinu pa zažuga s prstom rekoč: "Midva se bodeva o tem drugje zmenila!" Izgovorivši pa odide naglo iz sobe na prosto, po stopnicah ježno s sabljo rožljaje!

Globoka tišina postane potem, ko je Robert družbo zapustil. Olga so sile solze v oči, a mati je globoko vzdihnila, obžaluje, da se mora kajtakega v njeni hiši goditi. Dr. Sirknik pa je stal molče pri svojem prijatelju, ki je slonel na njegovi strani opiraje se nanj. Gledal je nepremično skozi okno tja gori proti svojemu rojstnemu domu. Bli je bled kakor smrt, kolena so se mu klibila, in omahnil bi bil, ko bi se ne nalanjal na svojega prijatelja.

"Potolaji se, dragi moj," jame zdaj Sirknik. "Glej, zdaj je že odšel človek, ki obrekuje naše pošteno in pridno ljudstvo, in ki ga dolži zločinstva, katero je on sam povzročil."

Vogrin se ozre pri teh besedah po sobani, in res Roberta ni bilo

več tu. Zdaj še le more prosto dihati. Stoprav zdaj zadobi zopet ono moč, da je mogel stati brez podpore. Mirno se ozira potem okoli sebe. Prvi njegov pogled zadene Olgo v oči. Neizrečeno veselje mu šine hipoma v srce, ko ga ona milo in sočutno pogleda. Iz njenih solznih oči bral Olgino iskreno ljubezen do njega, in pri tem pogledu čutil se je zopet — srečnega v svoji ljubezni!

Skenanega arca stopi nato h gospe Skenovski, poljubi ji roko proseč jo odpuščenja:

"Odpušcite mi, milostjiva gospa. Jaz nisem vedel, kaj sem delal tu v vaši gostoljubni hiši. Spozabil sem se bil toliko in grešil sem proti vsakej dostojnosti. Zalost, srd, jeza, sovraštvo in ljubezen, vse strasti, ki poganjajo svoje kali v človeškem srcu: vse, vse mi je tako prevzelo dušo in pamet, da nisem vedel, kaj se spodobi in kaj ne! Zatorej milostljiva gospa, odpušcite mi moje prenaplajeno, nesposobno ravnanje vpričo vas in vaše ljubeznihe hčerke."

"Jaz vam nimam kaj odpuščati," odgovori mirno gospa Skenovska. "Vaše ravnanje je opravičeno, ako je to res, kar ste očitati gospodu baronu. A jaz ne morem tega verjeti. Nemogoče se mi vidi, da bi se mogel človek tako daleč spozabiti, kakor bi se bil baron Robert, ko bi bil on zares sam najel svojega slugo in ga podšuntal, da vas — uniči!"

"Kolikor jaz barona Roberta poznam," povzame hitro Olga, "znalo bi vse to res biti. Le pomislite, kaka nepremagljiva strast, kaka ošabnost, kako sovraštvo proti Vogrinu pretresa že od davna njegovo dušo! Iz vsega kar vem in znam, moram sklepati, da so besede Vogrinove proti Robertu sicer hude, a žalibože menda prej resnične kakor ne. Le pomislite, mama, kako je on naju očrnil in ogrdil pri očetu! Zahvalimo le Boga, da se ni nič hudega primerilo, in da je Rihard že toliko ozdravel."

"Najbolj nesramno pa je to," odvrne Vogrin, "da je začel moje vaščene dolžiti takega zločinstva, imenujoč jih patepuhe in lo-

pove. To me je že bilo hudo razvnelo. A to je nanesla potem govorica na to, da bi bil hotel morda njegov sluga utopiti mene, prišlo mi je takoj na misel, da tiči gotovo on sam za svojim momkom. Tedaj se pa nisem mogel več premagovati, in povedal sem mu očitno, kar mislim o njem."

Tako so se nekaj časa šepogovarjali. Nato pogleda dr. Sirknik in Vogrin k Rihardu, in proti večeru sta se še le poslovila od njega.

Milo je pogledovala Olga za Vogrinom, ko je odhajal potem s svojim prijateljem. Usmilil se ji je v dno srca, a sirotica mu ni mogla pomagati. Potrebovala je sama pomoči!

"Jaz sem skoro prepričana," jame zdaj Olga proti materi, "da je hotel Robert po svoji slugi utopiti — Vogrina. Hočem Ti povedati, zakaj imam tako slabo mnenje o njem, in vem, da se bodeš nad njim sama čudila."

In nato razkrije Olga svoji materi, kako se je Robert zadnji četrtke obnašal proti nji, kaj je vse z njo govoril in da jih je kresno noč na onem obrežju sam zalozoval!

Med tem pa korakata dr. Sirknik in Vogrin polagoma proti domu, pogovarjajoč se o današnjem razporu. Dr. Sirkniku se je vse nekako čudno zdelo, kar se je bilo danes v pričo njega dogodilo. A on ni hotel svojega tovariša popraševati po teh skrivnostih in spletkah. Vogrin pa je seveda zapazil to začudenje, zatorej reče:

"Hvala ti lepa, dragi moj Sirknik, da si mi prijateljski stal danes na strani. Le ti si me zadrževal, da se nisem bil še bolj spozabil. Tvoja prijaznost zasluži odkritosrčnega prijatelja, in to hočem biti od danes Tebi tudi jaz."

"Zatajeval sem ti, dragi moj, do zdaj svoje misli notranje čute. Ali danes ti odkrijem vse, da me ne bodeš krivo sodil. Ti si prvi, kateremu zaupam skrivno, a gorečo ljubezen med Olgo in menoj. Čuvaj to skrivnost kakor svetinjo v svojem srcu. Ona naj ti bo sveta, kakor je meni!"

Vogrin je nato dolgo govoril o

svoji in Olgini ljubezni, a ob enem tudi razložil, zakaj mu streže Robert po življenju.

Dr. Sirknik se je s prva čudil Vogrinovim besedam. On ni nikakor mislil, da ga Olga v resnici ljubi. Ali danes se je bil sam o tem prepričal, in stoprav zdaj si je znal tolmačiti njeno vedenje.

"Moje stališče je pa res žalostno, kakor sam razvidiš," nadaljuje Vogrin. "Prošnja za državno službo se mi je odbila, in meni samemu streže po življenju — moj tekmeč! Kaj mi je početi?"

Med takimi pogovori prideta naša rojaka do Sirknikovega stanovanja.

"Pojdi malo k meni, Vogrin," povabi zdaj Sirknik svojega tovariša. "Hočeva čašico zlatega vina popiti na zdravje tvoje in — Olgine! Ta dobra kapljica iz "Slovenskih gor" bode nama glavo razvedrila. In potem ti hočem povedati, kaj bi naj ti počel v sedanjem kritičnem položaju!"

Vogrin je bil tega vabila jako vesel. Čutil je, da si mora z govorjenjem olajšati svoje prepolno srce. Kmalu je stala steklenica rumenega "štajerca" na mizi. Jezik se je obema hitro razmočil, in prijatelja sta mnogo govorila o Vogrinovi zadevi.

"Najboljše za te, moj ljubi Vogrin, pa bi bilo," končuje Sirknik, "da se takoj jutri od nas posloviš. Idi nazaj v Belo. Reci pri Skenovskih, da ne smeš dalje tu ostati, a si tudi ne upaš, če bi ravno utegnil, ker veš, da ti streže baron Robert po življenju. Ako te Olga res tako iskreno ljubi, kakor sam trdiš, tedaj ne more ona nikdar Robertu roke v zvezo podati, če le pomisli, da je hotel on, njen bodoči mož, uničiti — tebe, njenega prijatelja in častilca!"

Vogrin je tem besedam pritrjeval in mu povrh obljubil, da se na vsak način jutri od todi poslovi. Na ta svoj namen pa prime za čašo, treš s prijateljem in jo sprazni — na boljše bodočnost!

Kmalu potem je hotel Vogrin oditi, a zdaj potrika nekdo na vrata. V sobo stopi stotnik Randič, prijatelj Robertov.

"Dober večer, gospoda! Ne zamerita, da vaju motim. Blagovolite me, gospod doktor, predstaviti temu gospodu!"

Nato predstavi dr. Sirknik prijatelja svojemu tovarišu. Zdaj se vsedejo vsi trije, in kupice se na novo nalijejo. Po kratkem splošnem govorjenju pa začne stotnik Randič pripovedovati zakaj je prišel.

"Bil sem zdaj le v kavarni, be-roč svoje navadne časopise, kar pride k meni nadporočnik baron Robert Benda. Ves razjarjen mi pove, kaj ste imeli danes popoldne pri Skenovskih. Tožil mi je, da ste ga vi, gospod Vogrin, stransko razžalili. Nato me prosi, naj grem k vam, gospod doktor, in vam naznanim, da zahteva moj tovariš baron Benda, od vašega prijatelja, gospoda Vogrina, popolno zadoščenje. Gospod Vogrin je njegovo vojaško in možko čast, njegovo plemstvo in njegov ogrski narod tako žalil, da mu ne more tega z lahka odpustiti."

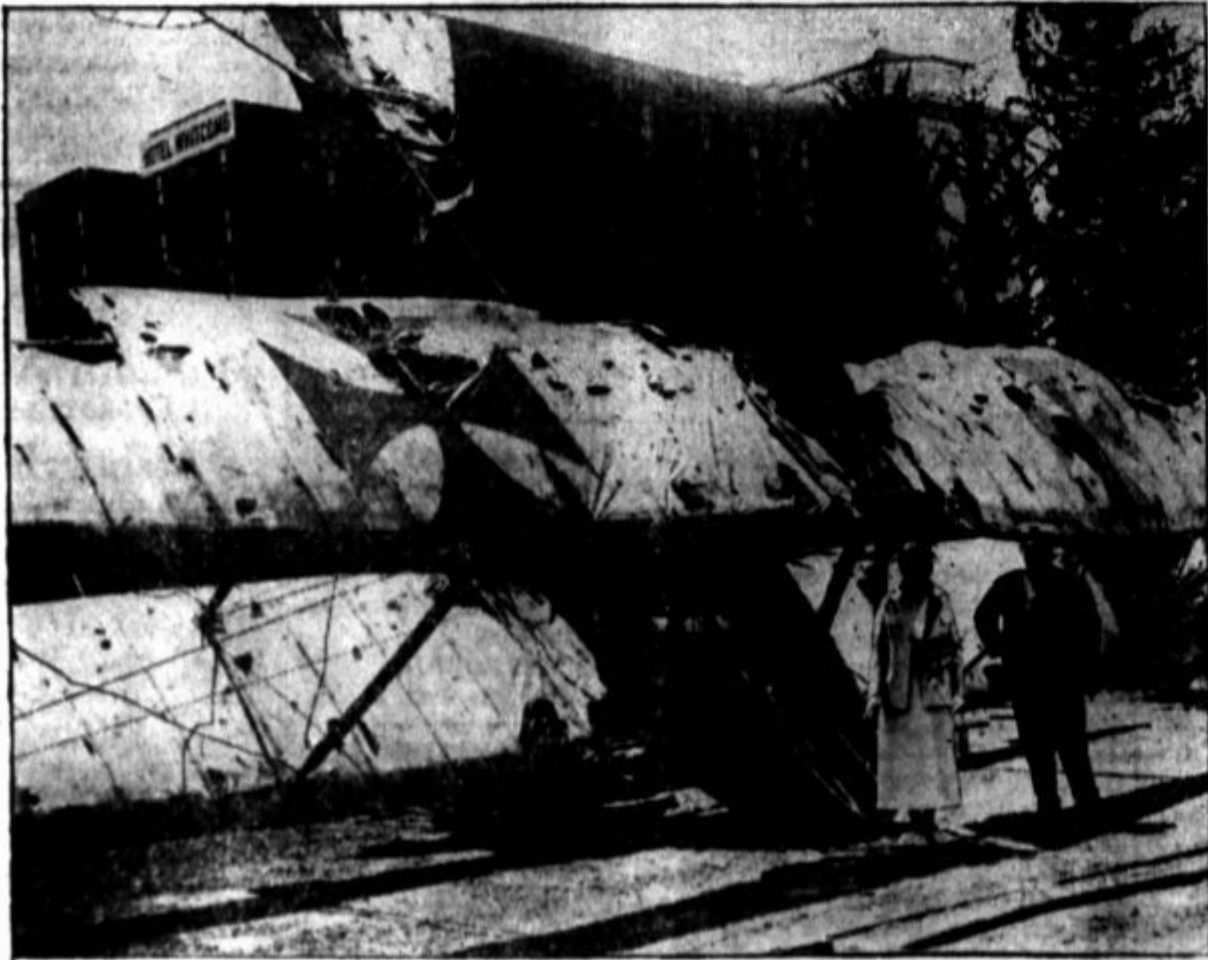
"Kakšne pogoje pa stavi gospod baron", vpraša ga dr. Sirknik.

"On zahteva," nadaljuje Randič, "da prekliče gospod Vogrin v isti družbi, v kateri je njega žalil, vse kar je proti njemu govoril. On mora pripoznati, da ni napadel Riharda njegov sluga, temveč kak tukajšnji postopač, katerega naj skuša občina zaseči. Dalje mora on izreči, da se je prenaplil v svojih izrazih: tudi naj barona Roberta prosi odpuščenja, ker mu je slabe in zločinske namere vpodtkal. Naposled pa se naj odreče vsakej zvezi s plemenito rodbino Skenovsko in naj ne sili tja, do kamor nima nobene pravice."

Ako tega ne storite, gospod Vogrin," nadaljuje stotnik Randič proti njemu obrnen, "hoče si baron Benda sam priti po zadostilo. Vi ste rezervni častnik in morate tedaj toliko časti v svoji duši imeti, da povrnete žaljeno čast mojemu prijatelju, aktivnemu častniku. To je povod, zakaj sem prišel!"

(Dolja.)

Velika vladna vojna razstava v Grant parku, Chicago, Ill., od 2. do 15. septembra 1918.

Pridite in oglejte si način, po katerem se vrši sedanja vojna.

Na razstavi bodo najnovejše vrste stroji, topovi, tenki, zrakovlavi, bombe, žičaste ograje, plinovne maske, zepelin in druge vojne trofeje zajete na raznih frontah kot vojaške čelade, "Berthas" ali veliki topovi, železni križci, i. t. d.

NEDELJA DNE 15. SEPTEMBRA BO SLOVANSKI DAN ZA SLOVENCE, HRVATE, SRBE IN ČEHO-SLOVAKE.

Napravljeni bodo pravi strelski jarki, v katerih se nahajajo zdaj ameriški fantje, ki se bujojejo za osvoboditev podjarmljenih narodov in za zmago demokracije. Izdelani bodo zakopi, ki služijo ameriškim vojakom za počitek in obenem za kritje pred sovražnimi granatami. Razvrščeni bodo topovi, letala, zračne ladje in druga bojna sredstva, ki so jih odvzeli sovražniku. Vsakdo, ki bo obiskal razstavo, se bo lahko na svoje oči prepričal, s kakšnimi vojnimi sredstvi se danes vojskujejo.

Razstava je zvezana z velikimi troški in da se pokrijejo ti troški, so uvedli vstopnino. Vstopnice v predprodaji stanejo le 25c. Ena vstopnica je veljavna za eno odrasčeno osebo ali dva otroka. Vstopnice pri vходу v park bodo stale 50c. Pametno je, da vsakdo kupi vstopnico v predprodaji, ker je cenejša in se mu ne bo treba zanj drenjati pri blagajni.

Vsaka organizacija dobi potom kredit za dotično narodnost, kateri pripada organizacija ali odbor, ki vodi prodajo vstopnic. Na slovenska društva in posameznike apeliramo, da naj kupijo vstopnice od Slovencev.

Dolžnost ne veže le Slovencev v Chicagu, da kupijo vstopnice in si ogledajo vojno razstavo, ampak ta dolžnost se razteza tudi na bližnje naselbine: Waukegan, Aurora, Joliet, Hammond, East, West in South Chicago, itd.

Nikomur ne bo žal, da je obiskal razstavo, ker si bo vsakdo razširil svoje znanje o stvarih, o katerih nima pojma.

Slovenecem priporočamo, da kupijo vstopnice le od Slovencev. Dobe se pri zastopnikih S. R. Z. in naših društev, pri Fr. Zajcu, F. Godina, Fr. Gottlicher, Jos. Steblaj, Adolf Misija, Josefin Kravs, Fr. Šavs, Tony Putz, F. Aleš, Frank in Mary Udovič, Joseph Bliš, Anton Zidar, M. J. Turk, Jos. Verščaj.